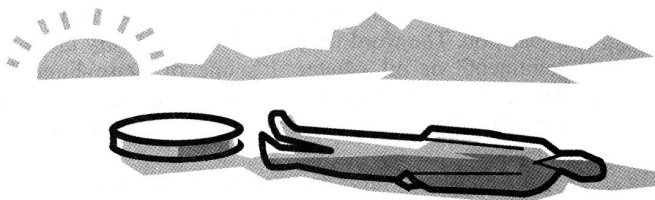

SKAPTE GUD MENNESKENE SLIK DE SKULLE VÆRE? HVA HAR SKJEDD?

Bakgrunnsstoff *Forkynneren 7.*

Minnevers «Se, dette er det eneste jeg har funnet: Gud skapte menneskene slik de skulle være, men de prøver så mange slags påfunn» (Fork 7,29).

Ukeoversikt Dikteren Rainer Rilke skrev om fruer i Paris som matet fuglene med brødbiter «som var lett tygd og oppbløtt»: «Det gjør dem godt å tenke på at deres spytt kommer et stykke ut i verden, at småfuglene flyr av sted med smaken av det i munnen, selv om de så klart har glemt den et øyeblikk senere.»

Du verden for *hebel*. Sånt et trist eksempel på mennesker som leter etter mål og mening på feil sted. Vi mennesker oppsøker mål, mening og retning, og til tider på de merkeligste steder. Vi har jo så mange variabler, så mange valgmuligheter, så mange mulige veier vi kan velge. Hvordan skal vi kunne vite hvilke som er de riktige?

Denne uken er det Forkynneren 7 vi ser på. De første 14 versene minner om Ordspråkene: de er korte fyndord om moral, livet, skjevheter og urett, visdom osv. De er ikke blant de letteste å forstå, men de er fylt av den visdommen vi etter hvert forventer fra ham som selv Jesus henviste til. Resten av kapitlet er

mer i tråd med Forkynneren og den gamle, bitre Salomo. Men selv i sin angst har han mye visdom å fare med.

Dette kapitlet tar opp flere av livets spørsmål. Sett under ett med resten av Bibelen viser Forkynneren 7 at det rette svaret bare finnes i den Gud som har skapt oss og frelst oss, og som slik har gitt oss den meningen i livet som så mange ofte leter etter på så unyttige og lite tilfredsstillende steder.

SØNDAG

Godt navn

«Godt navn er bedre enn fin salve, dødsdagen bedre enn fødselsdagen» (Fork 7,1).

Originalen har her et ordspill som går tapt i oversetting. Ordet for «navn» (*shm*) ligner svært på ordet for «salve» eller olje (*shmn*). Dette er et av de språklige og dikteriske håndgrepene som til tross for at det ikke skjuler mengder av dypere mening, likevel gav originalen en kraft og skjønnhet som dessverre blir borte i oversettelsen.

Ved første øyekast later dette verset, og især den siste delen av det, til å uttrykke enda mer av Salomos svartsyn: det ville vært bedre å ikke bli født enn å leve og se alt det onde som skjer under solen, bedre å dø som foster enn å vokse til, osv. Men det later til at Fork 7,1 sier noe annet. Nøkkelen ligger kanskje i den første delen av verset.

Hva er det Salomo egentlig sier i den første delen av Fork 7,1? Se også Ordsp 22,1; Dan 6,6; 1 Tim 3,2.10.

Denne delen er ganske så opplagt: verdien av et godt rykte. Det passer godt med det som følger. Franskmannen Jean-Paul Sartre

hevdet at et menneskes liv defineres av dets død, for ved døden er det slutt. Ingen endringer, ingen muligheter, ingen videre vekst. Du er ikke mer enn du var da du døde.

Det er for så vidt riktig. Våre muligheter til å skaffe oss et godt navn og danne en god personlighet og påvirke andre til å ta imot Guds rike, er over når vi dør. Personligheten danner vi her, ikke i graven. Frelsen kan vi vinne nå, ikke etter at vi er døde.

Dette verset dreier seg på et vis om prioriteringer. Et godt navn varer. Et ondt menneske er her for så å forsvinne, som en duft. Da er det viktig at vi passer tiden og prioriterer våre prosjekter. Av det som vi gjør, hva er det som vil ha varig, kanskje evig verdi, og hva er det som en dag vil være borte og glemmt? Absolutt noe å tenke på.

Til ettertanke **Hvordan bruker du tiden? Hvordan ville det gått om du hadde måttet tre frem for Gud og stå til rette for det siste døgnet?**

MANDAG

Sørgehus og gjestebud

Baptistene har et uttrykk: «Han har akkurat nok tro til å gjøre seg selv ulykkelig.» Vi har nok alle sammen sett dem. Kanskje var det dem Jesus snakket om i Matt 6,16, de som går rundt med en «dyster mine» for at alle skal se hvor hellige de er.

Men en rask gjennomlesning av Fork 7,2-6 kan lett gi oss inntrykk av at det er denne holdningen som bør prege troslivet. Det er bedre å sørge enn å feste, bedre å være trist enn lystig, osv. Hvordan passer dette med tanken om å glede seg i Herren, og fryde seg i Kristus? *3 Mos 23,40; Sal 5,12; 149,2; Fil 4,4; 1 Tess 5,16.*

Se nøye på de siste ordene i vers 2. Hva er det Salomo sier her, som også hjelper oss å forstå hovedtanken bak vers 2-6?

Man kan si det slik at Salomo her gjentar tanker som han berørte i avsnittet vårt i går. Du kan feste så mye du vil, men til slutt blir det bare sorgen, for vi dør alle sammen til slutt. De vise vet dette. De kjenner menneskets alvorlige situasjon og vet at fest og latter, som nok har sin plass, må forstås i sin større sammenheng; livet som et hele. Vårt liv ender ikke i en fest, det ender i sorg. Dårer turer frem, uvitende om den skjebnen som venter dem. Men en dag skal latteren bli avløst av «gråt og tenners gnissel».

Les Luk 12,41-48. Hvordan kan disse versene sies å formidle det samme budskapet som vi snakket om ovenfor?

Til ettertanke **Hvordan kan vi som kristne klare å finne den rette balansen? Kampen mellom Jesus og Satan er jo alvorlig nok. Den dreier seg ikke bare om livet, men om det evige liv. Hvordan kan denne viktige sannheten balanseres mot det faktum at vi skal glede oss i Herren? Eller er det slett ikke noe motsetningsforhold mellom disse tankene? Kom til gruppen med dine tanker.**

TIRSDAG

Tålmodighet og stolthet

Vi har allerede sett på de første seks versene i Forkynneren 7. I dag skal vi avslutte dette første avsnittet, som er sammensatt av korte utsagn som minner om ordspråk.

Les Fork 7,7-14. Hva er det han prøver å si? Hvilket av versene taler klarest til deg personlig (som rammer på et ømt sted)?

Her kan vi velge fra et rikt forråd av visdom. For eksempel vers 7, der det er tale om en bestikkelse som fordrer hjertet. Absolutt en kraftig advarsel til alle om hva synden gjør med sjelen.

Se på vers 9. Hva er det som egentlig sies her? Hvordan utfyller disse tekstene budskapet? *Matt 5,22; 18,21.22; Rom 12,19-21.*

Se på vers 12. Hvordan fungerer visdommen som et vern? Hvordan bevarer visdommen livet? Se også *Ordsp 1,7; 9,10; Kol 1,28; Jak 3,13-18.*

Hvordan forstår du vers 14? Se *Fil 4,11-13.*

Til ettertanke Hvordan står det til på disse områdene hos deg? Hva trenger du å endre på? Sinne, kompromisser, manglende tillit? Det er viktig å komme seg ned på sine knær og be Herren om det han tilbyr oss gratis i Jesus.

ONSDAG

Vår falne natur – del I

Les Forkynneren 7,15-21. Hvilket av versene nedenfor gir den beste beskrivelsen av budskapet i disse versene?

(a) I Kor 13,13

(b) Gal 6,2

(c) Rom 3,10

Her tegner Salomo et ganske så negativt bilde av menneskeheten. Det kan være fristende å tilskrive det hans pessimistiske holdning generelt, men det er ikke så enkelt.

Ved inngangen til opplysningstiden, på sekstenhundretallet, holdt folk på å revne i sømmene av all den nye kunnskapen. Med den nye verdensforståelsen fulgte en sterk tro på det gode i mennesket. Jo, verden hadde vært fæl, og folk hadde vært fæle, men når vi nå vinner ny kunnskap og en bedre forståelse av verden, vil uvitenheten bli overvunnet, og menneskene vil bli stadig mer moralsk fullkomne.

Fremskrittet førte til at man ved inngangen til det tjuende århundre trodde at mennesket ved hjelp av vitenskapens oppdagelser og ny teknologi snart ville kunne beseire alt det som hadde skapt så mange problemer. Med maskiner, teknikker og oppfinnelser skulle vi seire over sykdom, naturkatastrofer, hat og krig.

Tenk på det århundret som er gått? I hvilken grad har vitenskapen oppfylt de store håpene som var knyttet til den? Se også Matteus 24.

Men det gikk jo ikke akkurat slik man hadde tenkt seg. Jo, vi vant ny kunnskap, men vår syndige natur fikk overtaket, så mye av denne kunnskapen og våre økte krefter har ført til ondskap og lidelser. Makt og kunnskap er i seg selv hverken godt eller ondt. Det kommer an på hvordan det blir brukt. Et statsoverhode har

stor makt. Han kan bruke denne makten til å bygge hus eller bombe dem. Det vi trenger er ikke først og fremst ny kunnskap eller kraft, men hjerter som er formet etter Guds bilde og hans personlighet. Ellers kan både kunnskap og makt brukes i til det som er ondt.

Til ettertanke **Vi har en viss grad av makt og kunnskap, alle sammen. Hvordan bruker du den? Til det gode, og til Guds ære? Eller utnytter du den for dine ikke så edle motiver? Vær ærlig, selv om det gjør aldri så vondt.**

TORSDAG

Vår falne natur – del 2

I Forkynneren 7,15-27 kommer Salomo med en hel liste over menneskelig elendighet.

Les vers 15. Hva er det Salomo klager over her? Hvor berettiget er denne klagen?

Men dette er ikke første gang han har talt om dette. Hva sier han i Fork 3,16.17 som hjelper oss å forstå det som her sies?

Det mest iøynefallende utsagnet finner vi kanskje i Fork 7,20, som lyder ganske så likt det Paulus sier i Rom 3,10 («Det finnes ikke én som er rettferdig, ikke en eneste») eller Johannes i 1 Joh 1,10 («Sier vi at vi ikke har syndet, gjør vi ham til en løgner, og hans ord er ikke i oss»). Kristne blir gjerne latterliggjort for sitt «pessimistiske» og «negative» menneskesyn, men man trenger bare å kaste et blick på verden, og både historien og forholdet i samfunnet bekrefter kristendommens lære om menneskehetens syndighet. Man trenger nok tro for å innse mye av det kristen-

dommen lærer, men menneskets falne natur er ikke blant disse tingene.

Les vers 26. Hva var det i Salomos bakgrunn som kunne fått ham til å si dette? | Kong 11,1-4.

Salomo tenker så klart på en bestemt type kvinner (*sammenlign med Ordsp 18,22*), men dette viktige budskapet går lenger enn til kjønn: Vær på vakt mot enhver som djevelen kan bruke for å fange deg i sin snare og føre deg bort fra Herren.

Kanskje er det siste verset i kapitlet det mest slående av dem alle sammen, vers 29. Med et slag fanger det opp menneskets situasjon. Gud skapte oss hellige, og vi er blitt vanhellige. Man kunne gjerne bruke Salomos eget liv som et eksempel på dette prinsippet. Nei da, han hadde aldri vært uten synd, men han begynte godt. Det hebraiske ordet for «slik de skulle være» er et vanlig ord for «rett» eller «riktig», og det brukes ofte når man skal beskrive menneskers handlinger (*5 Mos 6,18; 1 Kong 22,43-44; 2 Kong 18,3; Job 1,1.8*). Han kan ha startet aldri så godt, men det ble til at han gikk sin egen vei.

Til ettertanke Les 2. Korinter 13,5. Er du i troen? Hvordan begrunner du svaret?

FREDAG

Videre studium

Barnet i hjemmet, side 162 (CG:166); *Testimonies for the Church*, bind 4, side 406; *Testimonies for the Church*, bind 8, side 86; Se også *Mind, Character, and Personality*.

«Sann utdanning erkjenner verdien av vitenskapelig og litterær kunnskap, men for den er styrke av høyere verdi enn informasjon, og godhet er mer verd enn styrke. Karakteren er mer verd enn intellektuell lærdom. Verden har mer bruk for menn og

kvinner med en edel karakter enn et stort intellekt. Den trenger mennesker med evner som er kontrollert av faste prinsipper.

«Vil du få visdom, så kjøp den, bruk alt du eier til å vinne forstand!» «Visdoms tunge gir god kunnskap» (Ordsp 4,7; 15,2). Sann utdanning gir denne visdommen. Den lærer oss hvordan vi best skal bruke ikke bare én, men alle våre evner og ferdigheter. Slik omfatter den alle sider av våre forpliktelser – overfor oss selv, overfor verden og overfor Gud. Den viktigste oppgaven vi mennesker noen gang er blitt betrodd er å utvikle vår karakter, og dette har aldri vært viktigere enn nå. Ingen tidligere generasjon har vært kalt til å møte så store problemer. Aldri har unge menn og kvinner stått overfor større farer.» – *Utdanning for livet*, side 120 (Ed:225).

**Spørsmål til
drøftelse**

- 1. Snakk sammen om svarene deres på mandagens avsnitt.**
- 2. Snakk sammen om sitatet fra Ellen White ovenfor? Legg spesielt merke til det første avsnittet. Hvordan stemmer det med noe av det vi har studert denne uken? Hvorfor er personligheten viktig, især når man har stor makt?**
- 3. Vi har sett på innflytelsens betydning og hvordan Salomo ble ført vill av kvinner. Påvirkningen og gruppepressets betydning er spesielt relevant for de unge som lett blir ført vill av dårlige venner. Hvordan kan dere i menigheten hjelpe de unge så de unngår dårlig påvirkning? Hvordan kan menigheten gi dem bedre alternativer?**
- 4. Les sitatet fra Rilke i sabbatsavsnittet. Hva kan det lære oss om menneskets behov for mål og mening? Hvordan tilfredsstiller troen disse behovene? Og hvordan kan vi bli flinkere til å formidle det vi har mottatt til dem som leter etter mening i det mest meningsløse?**